

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΤΕΤΑΡΤΗ 04 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019- ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ :
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Ενδεικτικές Απαντήσεις

A1. α. 1) Η αντωνυμία “οἷς” αναφέρεται στις λέξεις “πάθη” και στις “πράξεις”. Η αρετή αναφέρεται στα «πάθη» και στις πράξεις (στα οποία η υπερβολή και η έλλειψη είναι λάθος και ψέγονται, ενώ η μεσότητα είναι το σωστό και επαινείται). Έτσι, λοιπόν, αυτή είναι ένα είδος μεσότητας, καθώς έχει ως στόχο της το μέσον.

2) Οι φράσεις “τῆς μὲν” και “τῆς δὲ” αναφέρονται στη λέξη “κακιῶν”. Η αρετή είναι ἔξι που επιλέγεται ελεύθερα από το άτομο, βρίσκεται στο μέσον, το “σε σχέση με μας”, το οποίο καθορίζεται από τη λογική του φρόνιμου ανθρώπου και είναι μεσότητα ανάμεσα στην υπερβολή και την έλλειψη.

A1. β. 1 – Σωστό - Η φράση που επιβεβαιώνει τη θέση αυτή είναι “ἢ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις”

2 – Σωστό - Η φράση που επιβεβαιώνει τη θέση αυτή είναι “Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὖσα τοῦ μέσου.”

3 – Σωστό - Η φράση που επιβεβαιώνει τη θέση αυτή είναι “ἡ ἀρετὴ ἔξι προαιρετικὴ”

B1. Ο Αριστοτέλης στο συγκεκριμένο χωρίο αναφέρεται στην έννοια της μεσότητας, η οποία σχετίζεται με τα συναισθήματα και τις πράξεις. Πιο συγκεκριμένα, ο Σταγειρίτης υποστηρίζει πως στα συναισθήματα υπάρχει η υπερβολή και η έλλειψη, χωρίς ούτε το ένα ούτε το άλλο να είναι καλό και για να τεκμηριώσει την άποψή του δίνει κάποια συγκεκριμένα παραδείγματα συναισθημάτων (Οἶον καὶ ... οὐκ εὖ). Για να μπορέσει βέβαια να διατηρηθεί η μεσότητα στα συναισθήματα, που είναι και το «ἄριστον», πρέπει να τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες παρουσιάζονται από τον φιλόσοφο με πολυσύνδετο σχήμα που προσδίδει έμφαση. Συγκεκριμένα, πρόκειται για δεοντολογικούς κανόνες και γι' αυτό επαναλαμβάνεται συνεχώς ή εννοείται το «δεῖ». Με αυτόν τον τρόπο, μας κατευθύνουν προς την ηθικά ορθή πράξη. Η εφαρμογή τους απαιτεί μόχθο και επίπονη προσπάθεια. Αυτοί οι κανόνες είναι η χρονική στιγμή κατά την οποία πρέπει να νιώθουμε ένα συναισθημα (ὄτε δεῖ), τα

πράγματα, οι συνθήκες σε σχέση με τις οποίες πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα (ἐφ' οἷς δεῖ), οι άνθρωποι σε σχέση με τους οποίους πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα (πρὸς οὓς δεῖ), ο λόγος για τον οποίο πρέπει να νιώθουμε ένα συναίσθημα (οὗ ἕνεκα δεῖ), ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να εκδηλώνουμε ένα συναίσθημα (ὡς δεῖ). Κλείνοντας, αυτοί είναι οι παράγοντες που πρέπει να συνυπολογιστούν για οδηγηθούμε στην έννοια της μεσότητας.

B2. Ο Αριστοτέλης αναπτύσσει νέο συλλογισμό, με τον οποίο θα καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η υπερβολή και η έλλειψη συσχετίζονται με την κακία και τους κακούς, ενώ το μέσον με την αρετή και τους καλούς. Μέσα από αυτόν προβάλλεται η αντίθεση ανάμεσα στο λάθος («ἀμαρτάνειν») και το σωστό («κατορθοῦν»). Έτσι, λοιπόν, διαπιστώνει ότι η υπερβολή και η έλλειψη βρίσκονται σε άπειρα σημεία και γι' αυτό μπορούμε με πολλούς τρόπους («πολλαχῶς», «παντοδαπῶς») και εύκολα («ῥάδιον») να αποτύχουμε στον στόχο μας, δηλαδή να κάνουμε το λάθος. Επομένως, η υπερβολή και η έλλειψη συνδέονται με το λάθος και συνεπώς με την κακία και τους κακούς. Από την άλλη μεριά, το μέσον βρίσκεται σε ένα μόνο σημείο, γι' αυτό μπορούμε με έναν μόνο τρόπο («μοναχῶς», «ἀπλῶς») και δύσκολα («χαλεπὸν») να επιτύχουμε τον στόχο μας, δηλαδή να κάνουμε το σωστό. Με αυτόν τον τρόπο, το μέσον συνδέεται με την αρετή και τους καλούς. Σε αυτό το σημείο, ο Αριστοτέλης δέχεται τη διδασκαλία των Πυθαγορείων σχετικά με τις δυνάμεις που κυβερνούν τον κόσμο και αναφέρεται στη θεωρία των εναντίων. Οι δυνάμεις μάλιστα αυτές βρίσκονται πάντοτε σε μια αντιθετική σχέση μεταξύ τους. Η μία εναντιώνεται στην άλλη, στην προσπάθειά της να κυριαρχήσει στον κόσμο. Στον κόσμο, δηλαδή, υπάρχει αρμονία όχι μόνο ανάμεσα στα όμοια, αλλά και ανάμεσα στα αντίθετα. Οι αντιθετικές αυτές δυνάμεις δεν αλληλοαναιρούνται, αλλά αλληλοσυμπληρώνονται, αλληλοκαθορίζονται. Αν διαβαστούν οι αρχές αυτές κατά στήλη καθέτως, δείχνουν τη σταδιακή μετάβαση προς το «ἀγαθὸν» που εκφράζεται με το «τετράγωνον» και αντίστοιχα προς το «κακὸν» που εκφράζεται με το «ἑτερόμηκες». Επίσης, κατά τους Πυθαγορείους, το «ἀγαθὸν» συνάπτεται με το «πέρας» και το «κακὸν» με το «ἄπειρον». Ο Αριστοτέλης χρησιμοποιεί δύο από αυτά τα ζεύγη, το «πέρας - ἄπειρον» και το «ἀγαθὸν - κακὸν». Συμπεραίνοντας, συνδυάζοντάς τα, καταλήγει ότι το ἀγαθὸ, δηλαδή οι καλές πράξεις, έχουν καθορισμένα όρια, είναι σύμμετρες και τέλειες, γιατί αυτό που έχει πέρας θεωρείται τελειότερο από το ἄπειρο και ἄμορφο.

B3. 1 - α, 2 - β, 3 - γ, 4 - γ, 5 - α

B4. 1 - β, 2 - α, 3 - α, 4 - β, 5 - α

B5. Στο παράλληλο απόσπασμα γίνεται λόγος για τον καθορισμό του μέτρου, σύμφωνα με τον Μάρκο Αυρήλιο. Σε πρώτο στάδιο, ο Ρωμαῖος στωικός φιλόσοφος φαίνεται πως αναφέρει το μέτρο ως βασική προϋπόθεση για την αρμονική συμβίωση των ἔμβυων ὄντων. Με αυτόν τον τρόπο, υποδηλώνει πως κάθε ον έχει ένα συγκεκριμένο ἔργο, το οποίο πρέπει να επιτελέσει, ὥστε να επιτεχθεί η πλήρης ισορροπία στον κόσμο. Επιπλέον, το μέτρο είναι διαφορετικό για κάθε ἔμβυο ον και η φύση παίζει σημαντικό ρόλο στον καθορισμό των ορίων του. Απόρροια ὅλων αυτών είναι πως τα στοιχεία που συνιστούν το μέτρο ἐγκαινιούνται στην προσωπική ἐνέργεια του καθενός και σχετίζονται με τον παράγοντα της ευχαρίστησης.

Ο Αριστοτέλης ορίζει την έννοια της αρετής ταυτίζοντάς την με το μέσο. Αναφέρει πως τα χαρακτηριστικά της αρετής σχετίζονται με την προσωπική επιλογή του καθενός, δηλαδή με την ελεύθερη και ἔλλογη ἐκλογή και βούληση, που αποτελούν ἀπαραίτητη προϋπόθεση για να κάνει ο ἄνθρωπος σωστή επιλογή ἐνεργειῶν και να κατακτήσει το μέτρο. Επανειλημμένα υπογραμμίζεται από τον Σταγειρίτη η σημασία της προαιρέσεως για την ὑπαρξη της αρετής. Σε ένα ἄλλο χωρίο του ίδιου ἔργου διαβάζουμε τους αναγκαίους ὅρους για να χαρακτηριστεί μία πράξη ἐνάρετη. Ο ἄνθρωπος πρέπει να έχει συνείδηση της πράξης του, την ἀνάλογη προαίρεση και σιγουριά και σταθερότητα στην πραγματοποίησή της. Ἐνα ἀκόμη ζήτημα που απασχολεί τον Αριστοτέλη για τον ορισμό της αρετής είναι η

λογική του φρόνιμου ανθρώπου. Αυτή αλληλοεξαρτάται με την ηθική καθώς ο ηθικά σπουδαίος άνθρωπος αποτελεί μέτρο σύγκρισης για τους άλλους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα όταν υπάρχει φρόνηση καθίσταται αυτόματη η παρουσία όλων των υπόλοιπων αρετών.

Μελετώντας τους δύο συγγραφείς παρατηρούμε εύλογα την πλήρη ταύτιση των απόψεων που εκθέτουν. Ο Μάρκος Αυρήλιος φαίνεται ότι συμφωνεί με τον Αριστοτέλη σχετικά με τις θέσεις του περί μέτρου και αρετής. Έτσι, λοιπόν, το μέτρο σχετίζεται με το μέσο και αποτελεί την κινητήρια δύναμη των πράξεων του ανθρώπου.

Γ1. Αντίθετα, καθώς συλλογίζομαι εγώ για τον εαυτό μου και οι γονείς σου για σένα με ποιον θα μπορούσαμε να μοιραστούμε καλύτερα τις ευθύνες για το σπίτι και για την ανατροφή των παιδιών, εγώ επέλεξα εσένα και οι γονείς σου, όπως φαίνεται, από όλες τις δυνατές περιπτώσεις, προτίμησαν εμένα. Αν λοιπόν δώσει ποτέ ο θεός να αποκτήσουμε παιδιά, τότε θα σκεφτούμε σχετικά με αυτά πώς θα τα διαπαιδαγωγήσουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Γ2. 1 – Λάθος, 2 – Σωστό, 3 – Σωστό, 4 – Λάθος, 5 – Λάθος

Γ3. α. Ἡμεῖς τε γὰρ ὅσα ἡμῖν ἔστιν ἅπαντα εἰς τὸ κοινὸν ἀποφαίνομεν.

Γ3. β. Α – 4, Β – 6, Γ – 1, Δ – 2

Γ4. ρήματα: ἔλαβον, ἔδοσαν, ἐξελεξάμην

ἔλαβον

υποκείμενο: ἐγώ, αντικείμενο: σέ

ἔδοσαν

υποκείμενο: οἱ γονεῖς, αντικείμενο: σε (ἄμεσο αντικείμενο), ἐμοί (ἔμμεσο αντικείμενο)

ἐξελεξάμην

υποκείμενο: ἐγώ, αντικείμενο: σέ

Επιμέλεια Θεμάτων: Κοντογεώργος Ε., Στριγγας Ι.